

VERZORGING & SOCIALISEREN VAN PUPPIES

1. Temperatuur in het nest en de eerste dagen
2. Moederloze puppy's
3. Spenen van de puppy's
4. Vaccinatieschema
5. Ontwormen en ontvlooiën
6. Socialiseren

1. TEMPERATUUR IN HET NEST EN DE EERSTE DAGEN

Heel belangrijk is de thermoregulatie. De pup neemt de omgevingstemperatuur aan. De huidreflex ontstaat pas vanaf de zesde dag en dus zoeken ze een warmtebron in de omgeving - bij de teef- en kruipen ze dicht op elkaar! En ook een te hoge temperatuur is slecht. Bij meer dan 32°C in de werpkist heeft een pup al snel moeilijkheden.

Een pup heeft de eerste dag een lichaamstemperatuur van 35°C, iedere dag wordt deze wat hoger zodat hij op de zevende dag 37.5°C wordt. De eerste dagen is een pup snel hypotherm d.w.z. onderkoeld. Deze hypothermie is een symptoom dat frequent optreedt bij onvoldoende moedermelk, te koude ruimte, tocht, enz.

Tijdens de geboorte en gedurende de eerste levensdagen moet de temperatuur in de ruimte waarin de werpkist staat 25°-28°C zijn. Dichtbij de pups moet de temperatuur 30°-32°C bedragen. Deze temperatuur kan geleidelijk worden verlaagd tot 25°C op tien dagen en 18°-20°C op 25-30 dagen. Oppassen voor tocht! De luchtvochtigheid moet tussen de 55% en 65% liggen.

Op deze manier blijft de lichaamstemperatuur van de pup op ongeveer 39°C gehandhaafd en dat is noodzakelijk om het zooginstinct te laten functioneren. Indien de lichaamstemperatuur zakt, wordt de pup sloom en zuigt niet genoeg. Er ontstaat een te laag bloedsuikergehalte (fading puppy syndroom) en de pup kan gemakkelijk worden doodgelegd of worden weggedrukt door de teef. Bij te lage temperatuur in de werpkist kunnen zich o.a. voor de pups dodelijke virussen ontwikkelen. Vooral het Herpes Canis virus is berucht. Wanneer dit virus de kans krijgt zich te ontwikkelen kan een heel nest overlijden.

Elke pup moet tijdens de eerste uren van zijn leven zoveel mogelijk colostrum (eerste moedermelk) opnemen omdat hierin de antistoffen zitten, die voor een passieve immuniteit (weerstand) zorgen. Deze antistoffen beschermen de pup tot ongeveer de 5e tot 6e week. Daarna begint de pup zelf antistoffen aan te maken. Het is van vitaal belang dat elke pup de eerste 12 uur na de geboorte regelmatig aan een tepel wordt gelegd. Als de pups achterblijven in groei en/of te veel piepen moet in de regel worden bijgevoerd. De dagelijkse gewichtstoename moet 7-10% van het geboortegewicht bedragen. Dit betekent, dat de pup op de 10e dag zijn geboortegewicht moet hebben verdubbeld.

De jonge puppy's kunt u het beste warm houden met een warmtelamp en/of warmte mat. Een warmte lamp die ook licht uitstraalt kan de pups sneller uitdrogen. Een zogenaamde donkerstraler is daarom aan te bevelen. Indien u een warmte plaat of mat gebruikt kan deze in het midden van de kist gelegd worden. Zowel de pups die het te warm krijgen als de moederhond kunnen dan altijd naast de warmtebron gaan liggen tegen de kanten van de kist. Te veel warmte is gevaarlijk voor pups en voor de moederhond niet aangenaam.

Denk eraan dat de moederhond de pups niet plat kan drukken tegen de zijkanten van de kist. Zorg voor zgn. anti-doodligranden. Alle artikelen voor het inrichten van de kraamkamer zijn onder andere te bestellen o.a. via Fokkersplaza en Witjes Verzendhuis, maar er zijn ook andere websites die artikelen voor pups verkopen

2. MOEDERLOZE PUPPIES

Voeding

De aller grootste nachtmerrie voor een fokker is, dat de moeder na de geboorte van het nest overlijdt. De mooiste oplossing voor de pups is natuurlijk om een pleegmoeder te vinden. Er is een meldpunt voor moederloze pups: via Facebook 'centraalpunt moederloze pups' of via de besloten Facebookgroep 'Fokkers voor fokkers'. Als dit niet lukt zult u de puppy's met de fles of via sondevoeding groot moeten brengen. U heeft dan wel een melk vervangend preparaat voor de puppy's nodig. Zorg ervoor dat u altijd al voor de geboorte van het nest een blik puppymelk in huis heeft. De dierenarts weet welk merk puppymelk echt veilig is voor heel jonge moederloze pups. Esbilac, Royal Canin en Farmfood zijn veilige merken voor pups van enkele dagen oud. Het geeft vanwege de hoge verteerbaarheid n.l. geen diarree problemen. Esbilac is alleen verkrijgbaar bij de dierenarts en niet goedkoop. Ook het geven van geitenmelk (bij voorkeur vers) is een optie.

Moederloze puppy's jonger dan 1 week moeten minimaal 6x per etmaal, dus elke 4 uur, dag en nacht gevoerd worden. Als ze 2 weken oud zijn kunt u om de 6 uur gaan voeren. Hiervoor kunt u het een speciaal puppyzuigflesje gebruiken. Bij verschillende merken puppymelk worden zuigflesjes met verschillende spenen mee geleverd. Ook een gewone babyzuigfles met een 3 standen speen werkt prima. Beginnen op de kleinste opening is aan te raden. De pup kan zich dan niet zo snel verslikken. Sondevoeding is eveneens mogelijk. Het vergt wel wat handigheid om de sonde in te brengen. Maar het gaat veel sneller en al doende leert men. Ook voor pups die zelf niet krachtig genoeg drinken is sondevoeding een uitkomst.

Heel belangrijk is dat u de verzorgende taak van de moeder over neemt. De pups moeten om hun ontlasting en urine kwijt te raken "gepoetst" worden. Met een watje gedrenkt in babyolie moet u de buik van de pup stevig masseren. Dit moet in ieder geval na elke voeding. Het masseren moet vanaf de navel naar beneden gebeuren. De pups mogen niet verstopt raken. Bedenk dat jonge pups heel kwetsbaar zijn. Neem dus geen enkel risico Vraag bij twijfel altijd advies aan de dierenarts of een ervaren fokker. Als de puppy's 3 weken oud zijn kunt u ze gaan wennen aan zelfstandig eten. Zie spenen van pups.

Minder erg maar ook heel zorgelijk is, dat de teef bij een groot nest de pups niet voldoende melk kan geven en u de pups bij moet voeren. Op de verpakking van de puppymelk staat hoeveel een pup per keer moet drinken. Dit is natuurlijk afhankelijk van de hoeveelheid melk die de pup nog van de moeder krijgt. Zorg ervoor dat vooral de kleinsten voldoende moedermelk krijgen als ze zelf goed drinken en voer de dikkere pups bij met puppymelk. Ook in dit geval kunt u kiezen voor een flesjes of voor sondevoeding.

3. SPENEN VAN DE PUPPY S

De eerste weken na de geboorte worden de pups uitsluitend gevoed met moedermelk. Deze melk is zeer voedzaam en energierijk. Door de pups iedere dag te wegen kunt u controleren of ze voldoende groeien. Leg kleine pups en pups die minder goed aankomen vaak aan bij de moeder. De tepels het dichtst bij de achterpoten geven de meeste melk. Laat eerst een grote sterke pup even zuigen tot de melk gaat "schieten" en leg dan het kleintje aan die tepel. Een pup moet ongeveer per dag 10% aankomen van zijn eigen gewicht.

Als de pups drie weken oud zijn kan met bijvoeren van vaster voedsel worden begonnen. Het advies is om de pups te laten starten met tartaar, dit is mager rundvlees extra gemalen, het vlees heeft een goede invloed op de darmflora. 1 tartaartje per 3 pups is voldoende de pups zuigen de tartaar makkelijk op daarna worden ze gretiger. De eerste dagen van dit zgn. spenen kunt u ook pap geven. Dit maakt u van puppymelk gemengd met Nutrix rijstbloem. De pap kunt u op een schoteltje aan de pup geven. De ene pup begrijpt dit zelf eten direct, bij de andere pup is wat meer geduld vereist. Tegenwoordig hebben verschillende merken een starters mousse die de pap kunnen vervangen.

Na een paar dagen kunt u langzaam overgaan op vast voedsel. Dit vaste voedsel zou bijvoorbeeld kunnen bestaan uit diepvries vleesvoer speciaal voor puppy's of geweekte puppybrokjes, eerst vermengd met wat puppenmelk.

Voor de opfok van uw pups is het geven van een goede kwaliteit puppybrok met daarin de juiste verhouding calcium/ fosfor en eiwitten belangrijk. Overleg met uw dierenarts wat een verantwoord merk is. De meeste grote hondenvoermerken hebben een eigen lijn voor pups. Ga niet experimenteren met goedkope supermarkt merken of eigen mengsels. Voeg beslist geen supplementen toe die de calcium/ fosfor verhoudingen in het voer uit balans brengen. Pups zijn op deze leeftijd heel kwetsbaar en gevoelig voor voedsel verandering. Het is dus heel belangrijk zeer zorgvuldig met de overgang van moedermelk naar vast voer om te gaan. Probeer te voorkomen dat de pups diarree krijgen. De pups hebben natuurlijk nu ook al behoefte aan water. Het is verstandig om een lage, ondiepe bak neer te zetten en die vaak te verversen.

De vaste voeding voert u op tot bij voorkeur 4-5 x per dag, daarnaast drinken ze natuurlijk nog bij hun moeder. Voor de hoeveelheden kunt u het beste in eerste instantie de adviezen van de fabrikant van het voer aanhouden. Op internet kunt u bij de merkvoerders zoeken naar een goed voedingsadvies. Hierin wordt in tabellen aangegeven hoeveel een pup van welk gewicht en leeftijd moet krijgen. Maar "voeren op het oog" is altijd de beste maatstaf.. Op een leeftijd van 7 weken eten ze eigenlijk alleen nog maar vast, niet geweekt voedsel, zodat ze klaar zijn om bij de moeder weg te gaan.

4. VACCINATIESCHEMA PUP

6 weken	puppy-enting Hondenziekte / Parvo
9 weken	Parvo / Ziekte van Weil
12 weken	Hondenziekte / Parvo / Ziekte van Weil / Rabies

In overleg met de eigen dierenarts kan van dit schema worden afgeweken, zo kan eventueel de Ziekte van Weil /Parvo injectie herhaald worden als de pup 16 weken oud is, dit is aan de te raden bij een hoge besmettingsgraad.

Een Rabies enting is verplicht indien u uw pup meeneemt naar het buitenland. Vraag uw dierenarts hiernaar. De enting dient ruim voor vertrek (1 maand) gegeven te worden.

5. ONTWORMEN en ANTI VLOOIENMIDDELEN

Het is verstandig de teef voor de dekking te ontwormen en vervolgens samen met de pups als deze 2 – 4 – 6 en 8 weken oud zijn. Een zijn verschillende merken op de markt, overleg dit met uw dierenarts. Daarna de pup ontwormen op de leeftijd van 4 en 6 maanden en vervolgens net als de volwassen honden 4 keer per jaar. Ontwormen moet altijd ongeveer een week voor het enten. De werking van de entstof is beter na het ontwormen.

Het gebruik van anti vlooien en anti teken preparaten is af te raden in combinatie met een anti wormmiddel. Neem een ruime periode tussen het ontwormen van de hond en het gebruik van anti vlo en teken middelen. Voor pups zijn er alleen via de dierenarts veilige middelen te verkrijgen.

6. SOCIALISEREN

Er komt heel veel bij kijken om pups goed voor te bereiden op een leven in de mensen maatschappij. Een heel belangrijke en verantwoordelijke taak voor de fokker is het goed socialiseren van de pups. De socialisering in het nest is voor een groot deel bepalend voor het gedrag van de volwassen hond. Er moet door de fokker naast de lichamelijke verzorging ook veel tijd en aandacht besteed worden aan de geestelijke groei van het nest. Het is dus absoluut onvoldoende om alleen aandacht te besteden aan het voeden en schoon houden van het nest. Dit kost veel tijd en energie, maar het

resultaat is zeker de moeite waard. De pups worden gezonde en levenslustige vrije Flatcoats die de wereld aan kunnen.

Dit socialiseren begint al direct na de geboorte van de pups. De eerste weken is alleen het reukvermogen van de pups ontwikkeld. Ze horen of zien nog niets, maar ruiken des te beter. Iedere dag moeten de pups door mensenhanden verzorgd worden. De pup wordt, door dagelijks in handen te zijn, ingeprent op mensen geur. Door deze geur inprenting wordt de mens gezien als soortgenoot. Ook al lijkt het dat de pups nog weinig anders doen dan drinken en slapen, door de reuk nemen de pups hun omgeving al waar. De geur wereld leert de pup al snel waar hij thuis hoort, dit zal hij nooit meer vergeten. De zintuigen van de pups zijn zich nu verder aan het ontwikkelen.

Na ruim 10 dagen gaan de ogen en oren open. Langzamerhand komt er in de geuren wereld ook besef van geluiden en vormen. Het is nu van groot belang dat de pups met veel andere mensen, kinderen, honden, andere dieren en geluiden in contact komen. Dit is absoluut noodzakelijk vanaf de leeftijd van 3 weken. De pups uit voorzichtigheid zonder deze prikkels op laten groeien is schadelijk voor de verdere ontwikkeling.

Laat de pups natuurlijk nooit alleen met kinderen en zorg ervoor dat kinderen de pups nooit optillen of er mee gaan rond lopen. Een pup kan niet tegen vallen. Spelen en aaien mag, maar dan wel op de grond. Verkeerde ervaringen met kinderen, volwassenen of andere honden of zaken veroorzaakt een levenslang trauma op deze leeftijd. Geen contact met volwassenen, kinderen of wat dan ook is verkeerd maar een foute ervaring is ook heel schadelijk voor de ontwikkeling van de pups. Ga dus verstandig om met alle visite en neem nooit risico. Leg aan de visite uit wat wel en niet mag. Ook mensen met veel hondenervaring doen soms onverwachte vreemde dingen met pups.

Vanaf de leeftijd van 3 weken is de werpkist, hoe ruim deze ook is, te klein voor de pups. De pups moeten de kist zelfstandig uit kunnen en de wereld gaan ontdekken. De wereld buiten de kist moet veilig onderzocht kunnen worden. Hoe meer de pup nu meemaakt hoe minder problemen er zullen ontstaan wanneer de hond volwassen is. Een pup die veel heeft meegemaakt voor de leeftijd van 5 weken zal de mensenwereld als normaal beschouwen en weinig aanpassingsproblemen meer hebben. Alles wat hij hierna meemaakt wordt meestal als normaal gezien en moeiteloos geaccepteerd.

Ook "vreemde" honden, het liefst van een ander ras, bij de pups laten is belangrijk voor de ontwikkeling. Er mogen vanzelfsprekend alleen maar volwassen, goed ingeënte honden op visite komen die zich vriendelijk en sociaal gedragen naar pups. Bij twijfel niet doen!! Een negatieve ervaring met een andere hond moet altijd voorkomen worden. Veel volwassen honden houden helemaal niet van pups, bedenk dat wel wanneer u een hond op visite bij het nest laat komen. Meestal vindt de moeder het niet zo'n succes dus houd haar apart.

Geef de pups ook veel nieuwe dingen om veilig mee te spelen. Een kartonnen doos, oude sokken en dingen die geluid maken. Er moet van alles zijn voor de pups om te kunnen ontdekken en te onderzoeken. Zorg ervoor dat de pups van alles meemaken aan geluid. Stofzuigen, radio, televisie alle geluiden die normaal zijn in een huishouden moeten de pups nu veel horen. Voor de pups zijn de dagelijkse geluiden in het begin allemaal vreemd. Laat de pups hier rustig aan wennen. Een prima methode is om de pups wanneer ze staan te eten, het liefst de eerste keer op een afstandje, het nieuwe geluid te laten horen. Het gaat hier altijd om socialiseren, niet om confronteren!

Bouw alle nieuwe zaken met beleid op. Het is niet de bedoeling dat de pups enorm schrikken en in paniek raken. Socialiseren is belangrijk maar nog belangrijker is het dat uw pups geen trauma oplopen in hun vroege jeugd.

Er bestaan ook cd's met allerlei geluiden. Onweer, vuurwerk vrachtauto's, koeien etc. al deze geluiden komen langs. Voor de pups een prima manier om aan de nieuwe wereld van geluiden te wennen. Observeer de pups en maak aantekeningen. Welke pup is steeds het eerste, welke pup

bekijkt de boel liever even? Welke pup is gevoelig voor geluid en ga zo maar door. Door per pup aantekeningen bij te houden kan de fokker een beeld van de pup krijgen. Naast de uitslag van de puppy test kan dit heel belangrijk zijn bij het plaatsen van de pups. Het is een feest om dit allemaal te kunnen en mogen meemaken. Er is niets leukers dan een nest pups intensief te volgen.

Vanaf de leeftijd van vier weken is het belangrijk dat de pups ook dagelijks buiten komen. U kunt de zindelijkheidsstraining hieraan koppelen dus na slapen, na eten etc. even naar buiten laten. Het mooiste is het wanneer de pups dit zelfstandig kunnen doen. Ze leren dit al snel. Ook hier moet de ruimte veilig zijn. De pups mogen geen gevaar lopen. Denk aan vijvers, hekken waar ze klem kunnen komen te zitten, giftige planten etc. Natuurlijk is het naar buiten gaan afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden. Ook buiten moeten de pups zich lekker veilig en warm kunnen terug trekken in een "hol". Een koud en nat onderkomen is natuurlijk uit den boze. Een extra "hokje" buiten met een lekkere warme droge deken en eventueel een kruik vinden de pups heerlijk. Sommige pups geven er in de zomer dan ook al snel de voorkeur aan om buiten in hun onderkomen te slapen. Ze genieten van de frisse lucht en alle buiten geluiden.

De pups zonder enige bescherming in de kou of vocht buiten laten is natuurlijk ondenkbaar en slecht. Pups die nat geregend en koud worden zijn zeer vatbaar voor ziekten. Daarentegen de pups helemaal niet naar buiten laten gaan uit bezorgdheid voor kouvatten is ook niet goed. Ga hiermee dus verstandig om, vraag zondig advies aan een vertrouwde fokker.

Om de beurt een pup op de arm meenemen de straat op om te wennen aan de geluiden van het verkeer is prima. Doe dit ook een keer 's avonds wanneer het al donker is. De wereld in het donker kan voor een pup heel bedreigend zijn. Wanneer de moeder hond mee naar buiten gaat is het voor de pup al snel vertrouwd en kijkt hij nieuwsgierig rond. Dit wennen aan de omgeving kan echt heel goed op de arm. De pup hoeft nog niet zelf aan de lijn te lopen.

De pups een paar keer mee nemen in de auto is fantastisch om de hummel voor te bereiden op zijn reis naar zijn nieuwe woonomgeving. Eerst even laten wennen aan de stilstaande auto, daarna rustig weggrijden. Een bullepees om met z'n allen aan te knagen werkt prima als afleiding. Als de pup later weggaat met de nieuwe eigenaar kunt u ook een stukje hiervan meegeven. Nog mooier is het de pups na een auto ritje allemaal heerlijk vrij te laten ravotten in een nieuwe omgeving. Een overzichtelijk stuk bos, een stuk gras zonder vreemde honden of een grote veilige tuin bij kennissen is geschikt. Het autorijden wordt dan al snel gekoppeld aan iets leuks. Is er een mogelijkheid om de pups kennis te laten maken met andere dieren, kippen, paarden, schapen, noem maar op, dan is dat helemaal fantastisch.

Laat de pups nooit vrij lopen in gebieden waar veel andere honden kunnen komen. Er is altijd besmetting gevaar voor de definitieve entingen. Hou daar rekening mee. Toch is het belang van een uitgebreide brede socialisatie essentieel voor een evenwichtige ontwikkeling van de jonge pup. Ook is het verstandig de pups al te laten wennen aan een halsbandje en een paar keer wandelen aan de riem. Ook hier is het voorbeeld van de moederhond een stimulans om de pup mee te laten lopen. De pup volgt de moeder vanzelf. Een geweldige belevenis voor de pup. Het gaat natuurlijk niet om een lange wandeling maar om de ervaring van het lopen aan de lijn op straat. Een heel klein stukje is al meer dan voldoende.

Het kost allemaal heel veel tijd en heel veel geduld maar een ding is zeker: Alle pups en pupkopers zullen u dankbaar zijn voor alle tijd die door u zorgvuldig en bewust in de pup is geïnvesteerd. Deze ervaring kan de pup nooit meer worden afgenomen. De pup is al in het nest optimaal voorbereid op een gezond hondenleven. Dat is echt fantastisch!

Veel succes met uw nest!

In de FOKKERSWIJZER van Kynotrain kunt u nog meer informatie vinden over de verzorging van de moeder en de socialisatie van de pups in het nest. Te bestellen via www.kynotrain.nl

HA, DIE PUP is een informatief blad voor alle pupkopers ook te bestellen via Kynotrain.

Allerlei artikelen die nodig kunnen zijn voor de verzorging van een nest zijn te bestellen via www.fokkersplaza.nl

FRC-BC 2017